

További tisztázásért

Timár György cikkében (*Ki itt a bohó? 1996. augusztus 5.*) néhány pontatlanságot vétett az 1956-os forradalom eseményeivel kapcsolatban:

Az október 23-i tüntető felvonuláson még nem volt jelen a jobboldal, vagy legfeljebb csak elszigetelten mutatkoztak jobboldali megnyilvánulások.

A fegyverszünet idején sem a Corvin köz, sem a Széna téri csoport nem harcolt Nagy Imre kormánya ellen, de mások ellen sem, ez tehát nem szolgáltatatható volna indokot a szovjet beavatkozásra; ugyanezért nem lehetett „tervbe véve november 4-én 12 órára a rendőrség és a honvédség egyesített erői általi lefegyverzésük”. Ebben az időszakban egyébként nemcsak ez a két osztag harcosai, de más fegyveres csoportok sem tették le a fegyvert, hanem – Király Béla főparancsnoksága alatt, a honvédségi és rendőrségi erők bevonásával – átalakultak nemzetőrségi egységekké.

Vajon miért állítja Timár, hogy november 2-án állt be a „nyugalom”? Október 29-én este (a tűzszüneti határozatot követő napon) a fővárosban az intervenciós csapatok és a forradalmárok között gyakorlatilag megszűntek a harcok. Október 30-án zajlott le a Köztársaság téri pártház ostroma. Ezt követően november 4-ig nem voltak jelentősebb fegyveres események.

Eörsi László

Eörsi László fönti sorait azért fogadom örömmel, mert a 40. évforduló küszöbén végre (talán) a korábbiaknál higgadtabban lehet szólni 1956. október 23-a és az összes többi, összesen 12 nap eseményeiről.

Azt mondja **E. L.**, hogy az október 23-i tüntető felvonuláson még nem volt jelen a jobboldal. Nem tudom, ő maga vajon jelen volt-e; én mindenesetre ott valék, és saját szemüleg-fülüleg észleltem a jobboldal – még kétségkívül kisebbségi, mindazonáltal elég hangos – jelenlétét. **Eörsi István** korábbi, szintén e tárgyban írott cikkéből is kitetszhetett, hogy a Bem téren (október 23-a délutánján) egy Petőfi-köri forradalmár azért kapcsolta ki a mikrofont, mert „teljesen más arcok” (értsd: nem a fölkelő baloldalhoz csapódó csoportok) jelenlétét észlelve, nem akart (mert?) hangot adni emezeknek.

Egyetérttek **E. L.** megállapításával, hogy nemcsak a Corvin köz és a Széna tér nem tette le a fegyvert a nyugalom beállta után. Márpedig ez bizony – a hatalmi erőviszonyok ismeretében – kiváló ürügy lehetett volna az így is megfelelő ürügyet kereső, valójában erőből végrehajtott szovjet intervencióra.

Abban viszont nem értünk egyet, hogy „nem lehetett tervbe véve november 4-én 12 órára... lefegyverzésük”, mármint a fegyvert le nem tévő csoportoké. Erre nézve **E. L.** forduljon Kopácsi Sándor akkori fővárosi rendőrfőkapitányhoz. Ő erre nézvést hitelesebb információkkal szolgálhat.

Hogy mit nevezünk nyugalomnak, és hogy ez mikor állt be (október 31-én vagy november első napjaiban), az az adott kontextusban szerintem a legkevésbé sem releváns. Sőt ha a nyugalom korábban állt be, mint ahogy ennek időpontját én – meglehet, tévesen – megjelöltem, ha tehát az intervenciós csapatok elleni harc megszűntétől számítjuk, akkor eggyel több okunk lesz feltenni a kérdést: *miért maradtak fegyverben e fölkelő csoportok?* Mind-egyik azért-e, hogy Nagy Imre kormányát támogassa?

Summa summarum: augusztus 5-i eszmefuttatásom leglényegesebb következtetése, mármint az, hogy két fő erő (törékvés) ideiglenes harci szövetsége jött létre 1956 őszén, s hogy az '56-osok mai hasadásának is már ekkor föllelhetők voltak az előzményei, **E. L.** kiigazításai ellenére is – úgy érzem – megalapozott.

(Pontatlanságot egyébként lehet, hogy elkövettem, de ilyen nem „vétettem”, azt ugyanis nem lehet.)

Timár György